

Storstockholms
brandförsvär

Systematiskt brandskyddsarbete och hantering av brandfarlig vara i skola

Kompletterande
arbetsmaterial/frågepaket till
informationsfilmen

Innehållsförteckning

1	Syfte	5
2	Brandrisker	6
	Frågepaket – brandrisker:	6
3	Släckning av brand	7
	Frågepaket – släckning av brand	7
4	Begränsning av brand	9
	Frågepaket – begränsa branden	9
5	Utrymning	11
	Frågepaket – utrymning	11
6	Underlätta för räddningstjänsten	13
	Frågepaket – underlätta för räddningstjänsten.....	13
7	Egenkontroller av det tekniska brandskyddet	14
	Frågepaket – Egenkontroll av brandskyddet.....	14
8	Hantering av brandfarlig vara	16
	Frågepaket – brandfarlig vara	16

1 Syfte

Det är rektorernas ansvar att se till att det finns ett fungerande brandskydd på våra skolor. Man ska arbeta aktivt med det systematiska brandskyddsarbetet för att minska riskerna och höja beredskapen. I det ingår inte bara att utrusta lokalerna med larm, brandsläckare och utrymningsskyltar utan även att säkerställa att det finns en tydlig organisation/plan för hur alla ska agera vid en brand, hur kontroll och underhåll av de tekniska skyddssystemen ska gå till och hur riskerna för brand ska minimeras.

Storstockholms brandförsvär har utarbetat detta material med en förhoppning att underlätta utförande eller revidering av ert systematiska brandskyddsarbete.

Vår tanke har varit att detta material ska kunna användas vid t.ex. arbetsplatsträffar (APT-möten) för att diskutera hur ni arbetar med brandskyddet i just er skola och som en avstämning av att ni är på banan gällande detta. Ett tips är att ha en stående punkt på mötet som handlar om säkerhet, det kan vara allt från brandskydd till sjukvård. Gå igenom olika ämnen varje gång och ha en kort (ca 5-10 minuter) genomgång och diskussion.

Detta studiematerial utgår från de olika tårtbitar som presenterats i vår informationsfilm. Tanken är att ni kan ta en tårtbit i taget, för att hålla det kort och koncist.

Vi välkomnar all typ av feedback som kan göra detta material bättre och mer användbart för er. Vår målsättning är att detta ska vara ett stöd till ert arbete.

Synpunkter och feedback skickas lämpligen per mail till oss;
registrator@ssbf.brand.se

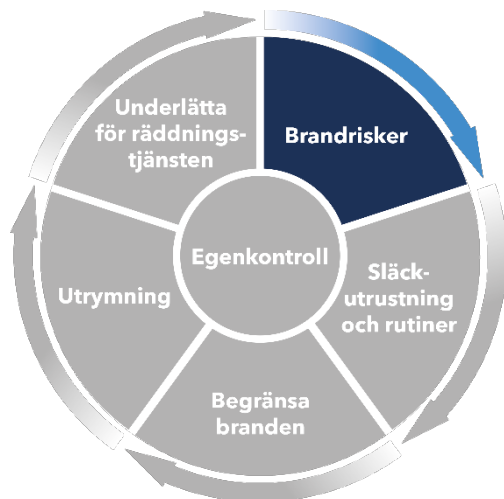
Använd gärna rubriken ”Synpunkter på informationsfilm om skolor” så blir det lättare för oss att hantera era synpunkter.

Med önskan om ett utvecklande arbete med ert systematiska brandskyddsarbete (SBA)!

Lycka till

Storstockholms brandförsvär

2 Brandrisker

Det är viktigt att alla i verksamheten känner till vilka risker som finns och hur ni arbetar för att hantera dem. Låt alla i verksamheten vara med och diskutera vilka risker för uppkomst av brand som de uppfattar finns i verksamheten.

Frågepaket – brandrisker:

1. Vad har ni gjort för att minska risken för anlagd brand?
 - a) Hur ser utomhusmiljön ut hos er?
 - b) Hur ser miljön i anslutning till toaletterna ut?
2. Vilka andra risker för uppkomst av brand har ni identifierat?
 - a) I den vanliga verksamheten?
 - b) Vid speciella tillställningar?
3. Vad har ni gjort för att minska riskerna för brand?
 - a) T.ex. finns det särskilda rutiner för att minska riskerna för brand.
 - b) Finns det särskilda tekniska anordningar som införskaffats för att minska riskerna, eller att riskerna har byggts bort?

3 Släckning av brand

Det är viktigt att all personal vet vad de ska göra vid en brand. Det bör finnas tydliga, gärna skriftliga, rutiner och dessa ska vara kända av alla som jobbar på skolan.

En viktig del av agerande i händelse av brand är att er personal ska kunna utföra ett släckförsök på den "lilla" branden, d.v.s. den brand som ännu inte hunnit pågå mer än några minuter och som ännu inte hunnit växa sig stor. Det är ett korrekt agerande i detta skede som är helt avgörande för konsekvenserna av uppkommen brand. Ett tidigt släckförsök kan ofta medföra att det bara blir mindre rökskador i fastigheten istället för att hela skolan i värsta fall brinner ner till grunden.

Alla i personalen måste veta var släckarna finns och hur de ska användas. Det är även bra om ni övar släckning praktiskt, antingen i egen regi eller med hjälp av något externt företag. Det viktiga är att all personal känner sig trygg med var släckutrustning finns och hur den ska hanteras.

En enkel övning är att "byta plats" på släckarna. Då får alla prova att lyfta ner dem från väggen, bära dem och få en känsla för hur de ska hanteras.

Frågepaket – släckning av brand

1. Finns tydliga rutiner i händelse av brand/brandlarm gällande:
 - a) Att söka efter branden med primär uppgift att släcka den?
 - b) Att utrymma lokalerna?
 - c) Är personalen övad i dessa rutiner och trygga med dem?
2. Vilken typ av släckutrustning har ni på skolan?

- Handbrandsläckare (vilka typer), brandfilter, inomhusbrandposter (hur långt räcker slangen)
- 3. Har personalen kunskaper för att hantera den släckutrustning som finns på skolan?
 - a) Övas det regelbundet?
 - b) När gjordes senaste övning?
 - c) Vet all personal vilken typ av släckutrustning som ska användas vid olika typer av bränder?
- 4. När kontrollerades släckutrustningen senast?
 - a) När gjordes senaste okulärkontroll/egenkontroll?
 - b) Görs kontroll av externt företag av släckutrustningen? I så fall, när gjordes detta senast och på uppdrag av vem (er eller fastighetsägare)?

4 Begränsning av brand

Börjar det brinna måste brandens spridning begränsas. Det sker genom att skolan sektionerats med brandavskiljande väggar, dörrar (och bjälklag) – delats in i så kallade brandceller. I vissa fall kan det även finnas släcksystem installerat på skolan, t.ex. i form av sprinkler eller i form av kökssläcksystem över heta ytor i skolköket.

Syftet med avskiljningen är att en brand i en brandcell inte ska kunna spridas till en annan brandcell inom en bestämd tid. Det vill säga, brandcellen ska stå emot brand och rök för att bl.a. förbättra möjligheterna till utrymning.

Det är viktigt att personalen har kunskap om detta och inte ställer upp branddörrar med t.ex. dörrkilar. Detta kommer krasst innebära att brandcellen den dagen olyckan väl är framme inte kommer att fungera som det är tänkt.

Frågepaket – begränsa branden

1. Var finns brandcellsgränser i era lokaler?
2. Finns det ett ritningsunderlag där dessa tydligt framgår?
3. Vem kontrollerar att dörrarna i brandcellsgräns hos er fungerar som de ska?
4. Den/De som kontrollerar dörrarna hos er kontrollerar de:
 - a) Stängningsfunktionen? (ej uppställd, släpper från magnet etc.) Testar att släppa dörren även från halvöppet läge.
 - b) Tillhållning (dörren ska inte kunna tryckas upp utan att trycke dras ned)
 - c) Täthet (inga glipor runt dörrarna). Dörrar mot trapphus ska vara täta i underkant också.

5. Finns det några branddörrar som återkommande ställs upp på kil eller där dörrstängare kopplas av?
6. Finns det sprinkler installerat i er skola?
Om så är fallet:
 - c) I vilka lokaler hos er finns det sprinkler?
 - d) Vem kontrollerar systemet?
7. Finns släcksystem i kåpa över heta köksytor i skolköket?
Om så är fallet:
 - a) Vem ansvarar för att detta system kontrolleras och underhålls?

5 Utrymning

Personalens agerande vid en utrymning är ofta avgörande för hur det ska gå. Det är viktigt med dokumenterade och väl kända rutiner för all personal. Dessa rutiner bör inte vara personbundna eller bundna till en specifik funktion, eftersom personbundna uppgifter riskerar att fallera om personen i fråga inte är på plats. T.ex. ska en utrymning fungera även om vaktmästaren är ledig eller rektorn inte är på plats.

Frågepaket – utrymning

1. Har ni koll på alla era utrymningsvägar?
 - a) Var finns de?
 - b) Är de lätt öppningsbara? (inga lås som behöver låsas upp för att de ska kunna användas, beslagna så de är lätta att öppna)
 - c) Är de tydligt markerade med utrymningsskyltar?
 - d) Finns det utrymningsplaner?
2. Finns det möblering i skolkorridorerna – och hur ser era restriktioner ut gällande detta?
Not. Att utrymningsvägar ska vara framkomliga och fria från brännbart material.
3. Kan alla dörrar och fönster i utrymningsväg öppnas utan nyckel?
Fundera särskilt över detta med avseende på:
 - e) Om det finns några utrymningsvägar som leder ut via klassrum eller personalrum?

- f) Om delar av skolan stängs av/låses under vissa verksamhetstider (t.ex. tidigt på dagen eller vid dagens slut).
- 4. Hur ser det ut på utsidan av de fönster och dörrar som används för utrymning?
 - a) Är det vildvuxet eller lätt att ta sig vidare.
- 5. Har ni brand- och utrymningslarm?
 - a) Hur låter det?
 - b) Hur aktiveras det? (automatiskt, tryckknappar – var finns dessa)
 - c) Kan ni se på larmet vilken detektor som löst ut?
 - d) Går larmet vidare till SOS eller någon annan mottagare?
- 6. Finns det elever eller personal med särskilda hjälpbehov i en utrymningssituation? Har ni i så fall gjort någon särskild planering för att stötta utrymning av dessa?
- 7. Finns tydliga rutiner i händelse av brand/brandlarm gällande:
 - a) Att utrymma lokalerna?
 - b) Att söka efter brand med primär uppgift att släcka?
 - c) Att räkna in elever och personal som utrymt?
 - d) Är personalen övad i dessa rutiner och trygga med dem?
- 8. Gällande genomförande av utrymningsövningar?
 - a) Hur ofta planeras utrymningsövning?
 - b) När genomfördes senaste utrymningsövning?
 - c) Har ni genomfört utrymningsövning på icke lektionstid?
 - d) Har ni provat att blockera någon/några utrymningsvägar vid övning?

6 Underlätta för räddningstjänsten

Räddningstjänstens främsta uppgift är att rädda liv. Därför blir en av de första frågorna när vi kommer fram om till en skola där det brinner om det finns någon kvar i byggnaden.

Ni kan underlätta insatsen genom att informera om det finns någon kvar i lokalerna, om det finns några speciella risker som t.ex gasol och andra gasflaskor eller hjälpa oss att hitta rätt.

Frågepaket – underlätta för räddningstjänsten

1. Hur organiserar ni återsamlingsplatsen och vem leder det arbetet?
2. Hur ser rutinerna ut för inräkning av elever och personal?
3. Vem blir kontaktperson mot brandförsvaret när de anländer?
 - a. Vad ska hen informera om?
4. Har ni någon plan för vad ni ska göra om ni inte kan gå in i skolan igen?

7 Egenkontroller av det tekniska brandskyddet

För att försäkra er om att det byggnadstekniska brandskyddet fungerar är det viktigt att ni genomför egenkontroller. De allra viktigaste kontrollerna som görs är de som sker kontinuerligt varje dag, d.v.s. att personalen är uppmärksamma på brister i brandskyddet och rapporterar dessa. Men för att säkerställa att brandskyddets alla delar fungerar över tid behöver detta även ske mer systematiserat. Denna typ av kontroller behöver genomföras regelbundet och bör dokumenteras. Det är viktigt att den som genomför kontrollerna har koll på vad som ska kontrolleras och hur kontrollen ska gå till.

Frågepaket – Egenkontroll av brandskyddet

1. Hur ser ansvarsfördelningen ut avseende kontroll och underhåll av de tekniska brandskyddet mellan er som verksamhetsutövare och fastighetsägaren?
2. Vem/vilka hos er sköter de kontroller av brandskyddet som åligger er?
3. Hur ofta görs det?
4. Vad finns det för underlag för att göra dessa kontroller?
5. Hur dokumenteras genomförda kontroller?
6. Vad händer när man upptäcker brister i brandskyddet?

7. Vad kontrolleras?

- a) Utrymningsvägar?
- b) Utrymningsskyltar?
- c) Utrymningsplaner?
- d) Nödbelysning?
- e) Brandcellsgränser?
- f) Branddörrar?
- a) Släckutrustning?
- b) Brand- och utrymningslarm?
- c) Annan utrymningsutrustning (t.ex. utrymningsväskor med västar etc.)
- d) Riskkällor/risker för uppkomst av brand?
- e) Annat?

8 Hantering av brandfarlig vara

Om skolan hanterar brandfarliga varor i arbetet är det av största vikt att hanteringen sker enligt lagar och föreskrifter. Ett giltigt tillstånd behöver finnas och det ska finnas personal särskilt utsedda att säkerställa att de brandfarliga ämnena hanteras på korrekt sätt, så kallade föreståndare.

Det är även viktigt att ha fastställda rutiner vad läraren ska göra om det blir en brand eller ett läckage, hur varorna förvaras och hur kontroll av utrustningen sker.

Frågepaket – brandfarlig vara

1. Hanteras brandfarlig vara på er skola?
 - a) I så fall i vilka mängder och vilka produkter?
 - b) Är hanteringen tillståndspliktig enligt lagen om brandfarliga och explosiva varor? Framgår av föreskriften MSBFS 2013:3
2. Har ni ett giltigt tillstånd för er hantering av brandfarlig vara?
 - a) Hur länge gäller detta?
 - b) Omfattar det all er hantering
3. Finns det utsedda föreståndare för hanteringen?
 - a) Är dessa anmälda till brandförsvaret?
 - b) Har de tillräckliga kunskaper?

Gällande gasolhantering:

4. Var förvaras gasolen när den inte används? I skåp utomhus eller inomhus?
 - a) I aktuellt skåp förvaras bara gasol, ingenting annat.
5. Är skåp(en) utförda i korrekt brandteknisk klass?
6. Är skåpen skyltade med varnings- och farosymboler som upplyser om hanteringen?

7. Skåp utomhus – hur ser miljön närmast skåpet ut?
 - a) Finns det några ventilationsintag till byggnaden i närheten?
 - b) Fönster?
 - c) Markbrunnar?
 - d) Eluttag/elutrustning?

8. Vid ledningsdragnings från förvaringsplats?
 - a) När gjordes senaste tryck/täthetsprov av ledningarna?
 - b) Var finns avstängningsventilerna placerade?
 - Är de markerade och låsta om elever kan nå dem?

9. Hur hanteras/förvaras flaskor med brandfarlig vätska?
 - a) Hur undviks samförvaring med lättantändligt material?

10. Vad har ni för nödlägesrutiner gällande
 - a) utsläpp av brandfarlig vätska?
 - b) Läckage/brand i gasol
 - c) brandfarlig vara vid brand i lokalerna?